

ANALYYSI

Investointien vähäisyys painanut Suomen vientiä

Suomen talous | 13.06.2017

Suomen vienti on finanssikriisin jälkeen jatkuvasti menettänyt markkinaosuuksiaan maailmankaupassa. Osin kysymys on yleisestä, kehittyneitä maita koskevasta trendistä. Kehittyneiden maiden vientiosuudet ovat supistuneet sitä mukaa kuin nousevien talouksien merkitys maailmantaloudessa on kasvanut. Suomen viennin kysyntää on voinut heikentää myös nykyinen investointien vähäisyys kehittyneissä talouksissa, varsinkin Euroopassa.

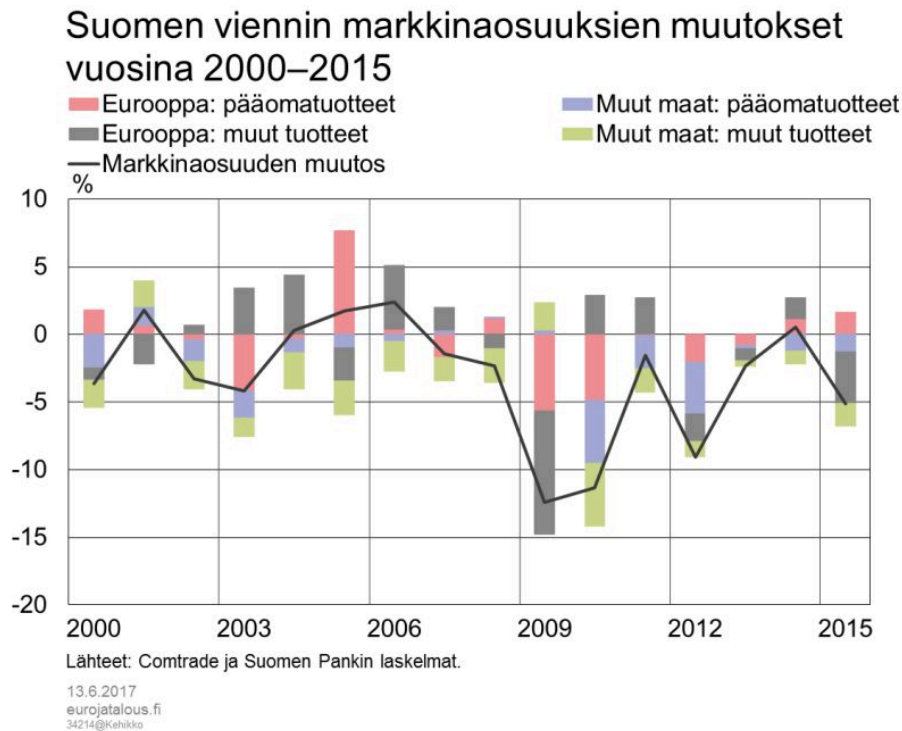

Noin kolmannes Suomen tavaraviennin arvosta on viime vuosina ollut investoinneissa tarvittavia pääomatuotteita. Lisäksi Suomi vie paljon välituotteita, joiden kysyntä riippuu investoinneista. Suomen kannalta epäedullista on myös viennin painottuminen Euroopan maihin, joiden talouskasvu ja investointikysyntä hidastuivat finanssi- ja velkakriisin jälkeen keskimäärin enemmän kuin muiden kehittyneiden maiden.

Seuraavassa tarkastellaan, missä määrin erityisesti Euroopan maiden heikko investointikysyntä selittää Suomen viennin markkinaosuuksien supistumista kansainvälisen finanssikriisin aikaan ja sen jälkeisinä vuosina. Suomen vienti on jaettu neljään osaan: ensin kohdemaan mukaan Eurooppaan sekä muihin vientimaihin ja sitten nämä kaksi kauppavirtaa edelleen tuoterakenteen suhteen pääomatuotteisiin sekä muihin vientituotteisiin.¹

Markkinaosuuden muutos (kuvio 1) kertoo, miten Suomen viennin arvo on kehittynyt suhteessa maailmankaupan kasvuun vuosituhannen alusta lähtien. Muutos on positiivinen niinä vuosina, joina Suomen vienti on kasvanut maailmankauppaa nopeammin, ja vastaavasti negatiivinen, kun Suomen vienti on kasvanut maailmankauppaa hitaammin.

Kuvio 1.

Vuosituhannen vaihteen jälkeisinä vuosina, aina globaalien finanssikriisien kynnykselle, Suomen vienti pysyi melkein maailmankaupan kasvuvauhdissa. Kansainvälisen finanssikriisin alkamisen jälkeen Suomen vienti on kuitenkin kehittynyt poikkeuksellisen heikosti. Finanssikriisin jälkeisen talouskriisin aikana vuosina 2009–2010 Suomen viennin markkinaosuus pieneni peräti neljänneksen verran, ja markkinaosuuksien kutistuminen on jatkunut tarkasteluperiodin loppuun vuoteen 2015 asti, joskin vaimeampana.

Kuvion avulla voidaan havainnollistaa viennin kunkin osan (päällekkäiset pylväät kuviossa 1)

merkitystä suhteessa Suomen vientiin, joka puolestaan on suhteutettu maailmankauppaan. Jos jokin viennin neljästä osasta on kasvanut maailmankauppaa nopeammin, tämä osa on tukenut Suomen viennin kasvua suhteessa maailmankauppaan. Jos vastaavasti jokin osa on kasvanut maailmankauppaa hitaammin, se on heikentänyt Suomen viennin kasvua.

Finanssikriisin ja Euroopan velkakriisin vuosiin ajoittui selvä käänne Suomen vientimarkkinoilla sekä Euroopassa että sen ulkopuolella. Suomen viennin markkinaosuus supistui erityisen voimakkaasti talouskriisivuosina 2009–2010, ja suurimman osan tästä selittää juuri Eurooppaan suuntautuneen Suomen viennin heikko kehitys. Vaikka maailmankaupan kasvuvauhti yleisesti hidastui talouskriisin aikana, Suomen vienti Euroopan maihin kehittyi maailmankauppaakin heikommin.

Valtaosan markkinaosuuksien kutistumisesta Euroopassa näinä vuosina selittää juuri pääomatuotteiden vienti. Niiden vienti Eurooppaan jatkui heikkona myös vuonna 2010, mutta tuolloin muualle maailmaan suuntautuvan viennin väheneminen painoi Suomen viennin markkinaosuutta vielä enemmän.

Suomen viennin markkinaosuuksien menetys on jatkunut 2010-luvulla mutta nyt maltillista vauhtia. Suomalaisten pääomatuotteiden markkinaosuus on hiipunut selvimmin Euroopan ulkopuolella, missä markkinaosuudet ovat yhtäjaksoisesti supistuneet vuosina 2010–2015. Pääomatuotteiden vienti Euroopan maihin heikensi markkinaosuuden kehitystä aina vuoteen 2013 asti, mutta vuosina 2014–2015 pääomatuotteiden vienti Euroopan maihin jopa hieman tuki Suomen markkinaosuutta.

Ennustevuosina 2017–2019 vientimarkkinoiden odotetaan kehittyvän Suomen viennin rakenteen kannalta suosiollisemmin kuin viime vuosina, kun talouskasvu ja investointikysyntä vahvistuvat sekä Euroopassa että muissa kehittyneissä maissa.

Viitteet

1. Tuoterakenteen mukainen jako ei ole aivan yksiselitteinen, sillä osa tuotteista voi palvella joko kulutushyödykkeenä tai pääomatuotteena. Tärkein tällainen tuoteryhmä ovat matkapuhelimet, jotka luokiteltiin tässä pääomatuotteisiin. Matkapuhelimien, tietoliikenneverkkojen ym. laitteiden osuus tavaraviennistä oli vielä ennen finanssikriisiä keskimäärin noin 15 %, mistä se on supistunut viime vuosien noin 1–2 prosentin tasolle. Muiden pääomahyödykkeiden osuus tavaraviennistä on säilynyt tarkasteluajanjaksolla kutakuinkin ennallaan. ↑

Asiasanat

Eurooppa, investoinnit, markkinaosuus, vienti